

«Η ΑΦΟΞΙΩΣΗ ΜΑΣ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΕΙΝΑΙ ΑΠΕΡΙΟΡΙΣΤΗ»

ΑΝΔΡΕΑΣ Κ. ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

Με έδρα την Αθήνα, τη Νέα Υόρκη και το Μονακό, το Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΙΣΝ) δραστηριοποιείται από το 1996 στους τομείς της τέχνης και του πολιτισμού, της υγείας, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής πρόνοιας. Ο Πρόεδρος του ΙΣΝ παρουσιάζει το πυκνό πρόγραμμά του.

Από τη Béatrice Brasseur

Τον αποκαλούσαν «ο Χρυσός Έλληνας». Ο Σταύρος Σπύρου Νιάρχος (1909–1996) υπήρξε ένας από τους πλουσιότερους ανθρώπους του 20ού αιώνα. Εφοπλιστής (δημιούργησε τον μεγαλύτερο εμπορικό στόλο παγκοσμίως και εισήγαγε το πρώτο υπερ-δεξαμενόπλοιο), συλλέκτης τέχνης (κάτοχος έργων του Ελ Γκρέκο, ιμπρεσιονιστών και του Πικάσο), ιδιοκτήτης αλόγων ιπποδρόμου, εντυπωσιακών γιοτ και μοναδικών ακινήτων σε όλο τον κόσμο, όπως το ξενοδοχείο Chanaleilles στο Παρίσι και τη Σπετσοπούλα, νότια της Ύδρας. Είχε πραγματοποιήσει πέντε γάμους και υπήρξε προσωπικότητα διεθνούς εμβέλειας, ενώ είχε φιλοξενηθεί σε εξώφυλλο του *Time*.

Μετά τον θάνατό του, η περιουσία του αποτιμήθηκε στα 5 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 20% της περιουσίας του κληροδοτήθηκε στο ομώνυμο Ίδρυμα και λειτουργεί σήμερα υπό την καθοδήγηση και προεδρία των γιων του Φίλιππου και Σπύρου Νιάρχου και του ανιψιού του Ανδρέα Κ. Δρακόπουλου. Με προϋπόθεση τουλάχιστον το ήμισυ του κεφαλαίου να διατεθεί στην Ελλάδα και το υπόλοιπο ανά τον κόσμο, ο Σταύρος Νιάρχος διασφάλισε ότι η κληρονομιά του θα είχε αντίκτυπο σε τοπική κλίμακα αλλά και διεθνώς, και συγκεκριμένα σε τέσσερις βασικούς τομείς: τις τέχνες και τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, την υγεία και την κοινωνική πρόνοια. «*Εθεσα πολλές φορές στον θείο μου το ερώτημα σχετικά με τους λόγους για τους οποίους δεν προχώρησε στην ίδρυση του Ιδρύματος κατά τη διάρκεια της ζωής του*», αναφέρει ο Ανδρέας Κ. Δρακόπουλος. «*Απάντησε ότι δεν είχε τον απαραίτητο χρόνο για να το κάνει όπως όφειλε, και ότι η οικονομική υποστήριξη δεν αποτελεί τη μοναδική προϋπόθεση για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας ενός έργου*».

Το ΙΣΝ έμαθε την τέχνη της φιλανθρωπίας, μελέτησε τον τρόπο λειτουργίας μεγάλων διεθνών ιδρυμάτων. «*Μέσα σε τριάντα χρόνια, η φιλανθρωπία εξελίχθηκε παράλληλα με έναν κόσμο που γινόταν ολοένα και πιο περίπλοκος, με όλο και περισσότερες αναδυόμενες ανάγκες. Και πλέον οι άνθρωποι έχουν αντιληφθεί ότι δεν μπορούμε να αναμένουμε όλες τις λύσεις από την Πολιτεία. Η απάντηση οφείλει να είναι συλλογική*», αναφέρει ο Ανδρέας Κ. Δρακόπουλος. «*Υπάρχει ο δημόσιος και ο ιδιωτικός τομέας, και στη συνέχεια ο τομέας της φιλανθρωπίας, ο οποίος οφείλει να έχει συμπληρωματικό ρόλο – δεν πρέπει να αντικαθιστά τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, αλλά να διευκολύνει το έργο τους*».

Σύνολο δωρεών ύψους 3.9 δισεκατομμυρίων δολαρίων

Μέσα σε διάστημα τριών δεκαετιών, το ΙΣΝ έχει πραγματοποιήσει περισσότερες από 5.600 δωρεές σε συνεργαζόμενους μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς σε 136 χώρες του κόσμου, έχοντας διαθέσει δωρεές συνολικού ύψους 3.9 δισ. δολαρίων. Ο αριθμός των αιτημάτων που λαμβάνει το Ίδρυμα είναι ιδιαίτερα αυξημένος. «*Εγκρίνουμε λιγότερο από*

το 10% των αιτημάτων. Αξιολογούνται όλα τα αιτήματα με την ίδια προσοχή και σεβασμό, ανεξαρτήτως κλίμακας. Το πρώτο ερώτημα που εξετάζουμε, όταν αξιολογούμε ένα αίτημα είναι: Ποιος είναι ο αντίκτυπος που αναμένεται να επιφέρει ευρύτερα στην κοινωνία. Το δεύτερο: Λειτουργούν με ηθικό τρόπο οι αιτούντες, είναι πραγματικά αφοσιωμένοι στην αποστολή που υπηρετεί ο οργανισμός που εκπροσωπούν; Και σειρά έχει το δυσκολότερο μέρος της διαδικασίας, που δεν αφορά μόνο γιατί θα αποφασίζαμε να πούμε ναι, αλλά, κυρίως, να «παλέψουμε» με την πιθανότητα να πούμε ποτέ όχι σε αιτήματα που πληρούν τις παραπάνω προδιαγραφές -δεδομένου ότι πρέπει να θέτουμε προτεραιότητες. Είμαστε ιδιαίτερα απαιτητικοί καταρχάς από την ίδια μας την ομάδα. Είμαστε τυχεροί που υλοποιούμε αυτό το έργο και, συνεπώς, έχουμε ευθύνη να το κάνουμε με τον πλέον άρτιο τρόπο», αναφέρει ο Πρόεδρος του ΙΣΝ. «Η μέθοδος που ακολουθούμε από το ξεκίνημα της πορείας μας είναι: να ακούμε τους εκάστοτε ειδήμονες και να κάνουμε τις απαραίτητες συνδέσεις και συσχετισμούς. Ενδεικτικό παράδειγμα, αυτό της πανδημίας Covid-19—κατά τη διάρκεια της οποίας διαθέσαμε 100 εκατ. δολάρια σε 50 χώρες— η οποία στη συνέχεια οδήγησε στην υποστήριξη προγραμμάτων για την αντιμετώπιση μολυσματικών ασθενειών αλλά και για την ενίσχυση της ψυχικής υγείας. Πρόκειται για ένα παγκόσμιο ζήτημα. Με αυτόν τον τρόπο γεννήθηκε η Διεθνής Πρωτοβουλία για την Υγεία (ΔΠΥ), που σήμερα αποτελεί προγραμματική προτεραιότητα για εμάς, με προϋπολογισμό άνω του 1 δισ. δολαρίων».

Μέσω της ΔΠΥ, τρία νέα πλήρως εξοπλισμένα νοσοκομεία —στη Θεσσαλονίκη, τη Σπάρτη και την Κομοτηνή— θα παραδοθούν φέτος στην Ελληνική Κοινωνία. «Ο συνολικός προϋπολογισμός ξεπέρασε το εκτιμώμενο κόστος, ωστόσο ο σκοπός δικαιώνει τα μέσα», δηλώνει ο Ανδρέας Κ. Δρακόπουλος, «και ορισμένες φορές τα ίδια τα μέσα πρέπει να δικαιολογηθούν, για να καταφέρει κανείς να επιτύχει τον σκοπό που έχει θέσει. Η δέσμευσή μας απέναντι στην ενίσχυση της δημόσιας υγείας παραμένει ακλόνητη, ακόμα και εν μέσω μιας παγκόσμιας κρίσης. Οι πόροι μας δεν είναι απεριόριστοι αλλά η αφοσίωσή μας απέναντι στο έργο μας είναι ανεξάντλητη». Η Διεθνής Πρωτοβουλία για την Υγεία (ΔΠΥ) περιλαμβάνει περίπου 30 έργα —εκπαίδευση επαγγελματιών υγείας, προμήθεια υπερσύγχρονου ιατρικού εξοπλισμού και πτητικών μέσων για τις αεροδιακομιδές ασθενών. Επιπλέον, στο πλαίσιο της υποστηρίζονται τρεις δωρεοδόχοι συνεργάτες με έδρα τη Νέα Υόρκη: το Rockefeller University (για την αντιμετώπιση μολυσματικών ασθενειών), το Columbia University (ιατρική ακριβείας / γονιδιώματα) και το Child Mind Institute (στον τομέα της ψυχικής υγείας). Επίσης, υποστηρίζεται ένα Παιδιατρικό νοσοκομείο στη Βαρκελώνη και κέντρα κατά του καρκίνου στην Ιορδανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. «Προσπαθούμε πάντα να συνδέουμε τους συνεργάτες μας μεταξύ τους».

Ένα Κέντρο Πολιτισμού από τον Renzo Piano

Στον τομέα των τεχνών και του πολιτισμού, η μεγαλύτερη δωρεά, που έχει έδρα την Ελλάδα, είναι το Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος (ΚΠΙΣΝ), ύψους 861 εκατ. δολαρίων – πρόκειται για τη μεγαλύτερη μεμονωμένη δωρεά του Ιδρύματος μέχρι σήμερα. Στην τελετή παράδοσης το 2017, ο Ανδρέας Κ. Δρακόπουλος είχε δηλώσει: «Η Αθήνα, κοιτίδα του πολιτισμού, διαθέτει πλέον τις υποδομές για ενεργό δράση στους τομείς της εκπαίδευσης και του πολιτισμού και τον 21ο αιώνα». Πρόκειται για μια έκταση συνολικής έκτασης 170.000 τ.μ. που περιλαμβάνει την Εθνική Λυρική Σκηνή, τη Βιβλιοθήκη και ένα πάρκο 21 στρεμμάτων με αιωνόβιες ελιές, με θέα στη θάλασσα, την Ακρόπολη και τον Πειραιά, δημιουργώντας έναν πράσινο πνεύμονα νότια της Αθήνας. Το

Ίδρυμα εξακολουθεί να υποστηρίζει την Εθνική Λυρική Σκηνή (ΕΛΣ) για την πραγματοποίηση συμπαραγωγών (όπως με το Festival d'Aix-en-Provence, την Εθνική Όπερα Παρισιού, το Φεστιβάλ Σάλτσμπουργκ, και τη Βασιλική Όπερα του Λονδίνου) και διοργανώνει περιοδείες ανά τον κόσμο, φιλοξενώντας διεθνή ονόματα της όπερας.

Το Κέντρο Πολιτισμού και τα τρία νέα νοσοκομεία φέρουν τη σχεδιαστική υπογραφή του σπουδαίου αρχιτέκτονα Renzo Piano. «Είναι ένας απίστευτος άνθρωπος και αρχιτέκτονας», δηλώνει ο Ανδρέας Κ. Δρακόπουλος. «Συνδεθήκαμε φιλικά, αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο με τον ίδιο τρόπο και αυτός ο τρόπος συνδέεται και με το κεντρικό μήνυμα του ιδρύματος: «Επικεντρο ο άνθρωπος.» Το μήνυμα αυτό είναι ο κοινός παρονομαστής σε όλα τα έργα: από την Εθνική Πινακοθήκη, τη Stavros Niarchos Foundation Library στη Νέα Υόρκη, έως την αναβίωση του μικρού χωριού της Βαμβακούς στην Πελοπόννησο – απ' όπου κατάγεται εν μέρει η οικογένεια Νιάρχου. «Στην Ευρώπη πολλά χωριά ερημώνουν. Νέοι άνθρωποι μάς ζήτησαν βοήθεια για να αναβιώσουν το χωριό, να ανακαινίσουν κατοικίες, να ενισχύσουν τον τουρισμό, να ξαναδημιουργήσουν οικονομία... Πρόκειται για μια πρωτοβουλία ιδιαίτερης σημασίας για την ήπειρό μας που γερνά».

Το 2026 σηματοδοτεί την 30ή επέτειο του Ιδρύματος. Το Nostos Festival θα βρίσκεται στο επίκεντρο του εορτασμού, στο Κέντρο Πολιτισμού στην Αθήνα. «Το Nostos ξεκίνησε το 2012, στις αρχές της κρίσης στην Ελλάδα για να προσφέρει ένα γόνιμο έδαφος για συζητήσεις, ανταλλαγή ιδεών και την καλλιέργεια μιας αίσθησης αλληλεγγύης. Στη συνέχεια καθιερώθηκε η διοργάνωσή του σε ετήσια βάση, πρόκειται για μια διοργάνωση που είναι ιδιαίτερα απαιτητική. Ο Μπαράκ Ομπάμα ήταν προσκεκλημένος ομιλητής στη διοργάνωση του 2023. Το επόμενο Nostos θα διαρκέσει συνολικά μία εβδομάδα, από τις 21 έως τις 28 Ιουνίου 2026. Θα προσκαλέσουμε όλους τους συνεργάτες μας. Στο πλαίσió του, θα διοργανωθούν επισκέψεις σε διαφορετικά σημεία που έχουμε υποστηρίξει με δωρεές μας, ενώ για τη διοργάνωση του συνεδρίου, έχουμε προχωρήσει στη σύσταση μιας επιτροπής που αποτελείται από 20 νέους διαφορετικών εθνικοτήτων για να μας βοηθήσουν να διαμορφώσουμε το πρόγραμμα. Για πρώτη φορά. Χρειαζόμαστε τις ιδέες τους για το μέλλον, και τη συμμετοχή τους, η ζωή κυλά πιο γρήγορα τώρα και τους λέω: «Δεν θα είσατε πάντα νέοι. Συνεπώς, τώρα έχετε την ευκαιρία, τώρα που είσατε γεμάτοι ιδέες, να βοηθήσετε ουσιαστικά, να διαμορφώσετε το δικό σας μέλλον». Με αυτόν τον τρόπο θα μας βοηθήσουν να τους βοηθήσουμε».